

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/edukacja-1/program-polonijny/przystanek-historia/49759,Inauguracja-dzialalnosci-Przystanku-Historia-Zaolzie-IPN-w-Gnojniku-6-kwietnia-2.html>
25.04.2024, 07:52

Inauguracja działalności Przystanku Historia Zaolzie IPN w Gnojniku, 6 kwietnia 2018

W wydarzeniu wzięli udział: dr Jarosław Szarek, Prezes Instytutu Pamięci Narodowej oraz Janusz Bilski, Konsul Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Ostrawie, przedstawiciele władz lokalnych oraz społeczności polskiej





























6 kwietnia 2018 r. w Szkole Podstawowej i Przedszkolu im. Jana Kubisza w Gnojniku odbyła się inauguracja działalności Przystanku Historia Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach. W wydarzeniu wzięli udział: dr Jarosław Szarek, Prezes Instytutu Pamięci Narodowej oraz Janusz Bilski, Konsul Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Ostrawie, przedstawiciele władz lokalnych oraz społeczności polskiej. Wśród zaproszonych gości m.in. chargé d'affaires RP w Republice Czeskiej, Jarosław Strejczek.



- Dziękuję za zaproszenie do tej niezwykłej szkoły, dziękuję młodzieży, która nas w tak wzruszający sposób powitała, śpiewając słynną pieśń Jana Kubisza „Płyniesz Olzo po dolinie”. IPN chce opowiadać o bogatej historii tej ziemi, od kilkunastu lat jest obecny na Zaolziu, współpracujemy nie tylko z Polakami – powiedział prezes IPN dr Jarosław Szarek.

Prezes IPN przypomniał, że „Cieszyn był pierwszy – tu w październiku 1918 r. powołano Radę Narodową Księstwa Cieszyńskiego”. – Nie można przypominać tego, co stało się przed stu laty, bez wkładu naszych przodków, którzy żyli na tej ziemi. (...) To wysiłek wielu pokoleń, księży, ewangelików, katolików, nauczycieli, ale i młodzieży, choćby z legendarnego gimnazjum z Orłowej. Przecież ponad 600 młodych chłopców z tej ziemi zasiliło Legion Śląski. (...) Później była wojna z Czechami i decyzja Rady Ambasadorów z 1920 r., która podzieliła Śląsk Cieszyński. (...) Wtedy Ignacy Paderewski wypowiedział słynne słowa, że powstała przepaść między oboma narodami, która chyba nie zostanie zasypana. Dziś możemy powiedzieć, że ona została zasypana – powiedział prezes IPN.

„Historia, którą możemy opowiadać wspólnie”



Jarosław Szarek podkreślił, że relacje między sąsiadami bywają czasem trudne, ale współcześnie skupiamy się na tym, co łączy. Wspomnił m.in. o wysiłku polskich i czechosłowackich pilotów, walczących w Bitwie o Anglię. – To historia, którą możemy opowiadać wspólnie – dodał.

Prezes IPN podkreślił też, jak wiele łączy narody czeski i polski, które padły ofiarą obu totalitaryzmów: czerwonego i brunatnego. – Odzyskaliśmy jednak niepodległość. To dzięki Solidarności zmieniła się mapa Europy i mogły powstać niepodległe Czechy i Słowacja. To zasługa tego, co zaczęło się w Polsce w 1980 r. (...) A dziś granicy między Czechami i Polską praktycznie nie ma – powiedział dr Jarosław Szarek.

Prezes IPN tłumaczył, że „Polacy pamiętają o wspólnej walce z komunizmem, »Sile bezsilnych« Vaclava Havla, która inspirowała też polskich opozycjonistów”. – Ale pamiętamy również o bolesnych momentach, gdy władza komunistyczna zdławiła wolność w Czechosłowacji. Komuniści wykorzystali Ludowe Wojsko Polskie, a dwa lata później ta sama władza, reżim Gomułki, strzelała do polskich robotników na Wybrzeżu – tłumaczył dr Jarosław Szarek. Prezes IPN zakończył przemówienie zaznaczając, że „IPN chce pokazać przesłanie wolności”.

– Przystanek Historia IPN powołujemy w Gnojniku, ponieważ kierujemy w pierwszej kolejności nasze działania do młodego pokolenia Polaków żyjących w Republice Czeskiej na Zaolziu. Liczymy na to, że stanie się on przestrzenią dialogu polsko-czeskiego, budującego na płaszczyźnie historii dobrosąsiedzkie relacje – powiedział Ryszard Mozgól, naczelnik Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej IPN w Katowicach. Dodał, że pieśń Jana Kubisza „Płyniesz Olzo po dolinie” z 1889 r., o której wspomniął prezes IPN, była „manifestacją polskości tego regionu”.

Szef oddziału IPN w Katowicach Andrzej Sznajder podkreślił, że piątkowa inauguracja Przystanku Historia w Gnojniku inauguruje cykl spotkań z historią najnowszej Polski. – Co dwa miesiące będą się tutaj odbywały lekcje i warsztaty dla uczniów, a także wykłady, prelekcje, prezentacje książek i wystaw przygotowywanych przez IPN. Projekt jest cykliczny. Chcemy wzmocnić przekaz poświęcony historii Polski, zwłaszcza najnowszej, poza granicami kraju – zaznaczył.

Sznajder dodał, że Przystanek Historia w Gnojniku jest pierwszym, który został zorganizowany na Zaolziu i w ogóle w Czechach.

Do szkoły i przedszkola z językiem polskim nauczania w Gnojniku uczęszczają polskie dzieci z okolicznych miejscowości. W dziewięcioklasowej szkole uczy się 131 uczniów, a w przedszkolu 43.

W trakcie uroczystości podpisano porozumienie pomiędzy Tadeuszem Gryczem, dyrektorem Szkoły Podstawowej i Przedszkola im. Jana Kubisza w Gnojniku a dr. Andrzejem Sznajderem, dyrektorem Oddziału IPN w Katowicach na temat współpracy, obejmującej m.in. powstanie Przystanku Historia Zaolzie IPN w Gnojniku.

Wystawa IPN „Symbole naszej historii” i zajęcia dla uczniów

Wydarzeniem towarzyszącym jest prezentacja przygotowanej przez Oddział IPN w Rzeszowie wystawy „Symbole naszej historii” cz. 2 (symbole narodowe czasów II RP i II wojny światowej), która dostępna jest dla zwiedzających od 4 do 23 kwietnia br. W dniach 4-6 kwietnia pracownicy OBEN IPN w Katowicach przeprowadzili zajęcia dydaktyczne dla uczniów klas młodszych „Polak Mały – polskie symbole narodowe”. Uczniowie klas starszych wysłuchali wykładów na temat „Wojenna Odyseja Antka Srebrnego 1939-1944”.



6 kwietnia 2018 r. odbył się konkurs gier planszowych dla uczniów szkół z Zaolzia. Wzięli w nim udział reprezentanci 7 szkół podstawowych z polskim językiem nauczania. Rozgrywki poprowadzili Katarzyna Miśkiewicz i dr Mateusz Marek z centrali Instytutu Pamięci Narodowej.

Uczestnicy turnieju na zmianę wcielali się w obie strony konfliktu i prowadzili własne bitwy powietrzne. Równocześnie poznawali historię wielkich asów polskiego lotnictwa, w tym przygody Josefa Františka – z pochodzenia Czecha, ale z polskim sercem i duszą.

Do pierwszych rozgrywek stanęli nawet nauczyciele historii, którym niełatwo było zapamiętać niektóre zasady gry. Po kilku partiach szybko się przekonali o ogromnych walorach edukacyjnych gry, oddającej w szczegółach rzeczywiste warunki Bitwy o Anglię. Zwycięzcy turnieju otrzymali cenne nagrody, gry i publikacje IPN.

Miejsca pamięci

W drodze powrotnej z Gnojnika (Czechy), gdzie zainaugurował działalność Przystanek Historia, odwiedziliśmy z Prezesem IPN dr. Jarosławem Szarkiem ważne miejsca pamięci.

Mówiąc o Polakach na Śląsku Cieszyńskim, nie sposób nie wspomnieć o Legionie Śląskim Hieronima Przeplińskiego, który składał się z 600 ochotników ze Śląska Cieszyńskiego oraz Pogranicza Morawskiego, którzy wraz z Józefem Hallerem przemierzali bojowe szlaki w Karpatach i Besarabii, na Bukowinie i Wołyniu. Przepliński, Feliks Hajduk i Jan Łysek zostali

odznaczeni Krzyżem Niepodległości.

Upamiętnienie osób zasłużonych w walce o suwerenną Rzeczpospolitą, odznaczonych przed 1939 rokiem Krzyżem lub Medalem Niepodległości – to idea ogólnopolskiego konkursu [„Niezwycięzeni 1918–2018. Pokolenia Niepodległej”](#), przygotowanego przez Instytut Pamięci Narodowej w ramach Obchodów Stulecia Niepodległości Polski. Patronat honorowy nad inicjatywą sprawuje Prezydent RP Andrzej Duda.

IPN wcześniej otworzył kilka Przystanków Historia za granicą – w Mińsku, Grodnie, Nowym Jorku, Chicago, Brukseli i Wilnie.

IPN, PAP

Fot. M. Kobylańska, A. Sznajder, [Szkoła Podstawowa i Przedszkole im. Jana Kubisza w Gnojniku](#), S. Kasper